

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Anna Törneke
Erika Hagrot

Lärosätenas årsredovisningar 2023: Något fler studenter och underskott i utbildningsverksamheten

Under 2023 ökade antalet helårsstudenter vid svenska universitet och högskolor med 1 700 till totalt 320 100. Ökningen beror framförallt på att de anslagsfinansierade studenterna blev fler, men även antalet studieavgiftsskyldiga studenter ökade. Sammantaget redovisade lärosätena ett negativt resultat på 0,5 miljarder kronor för 2023. Tre fjärdedelar av alla lärosäten gick med underskott inom utbildningsverksamheten.

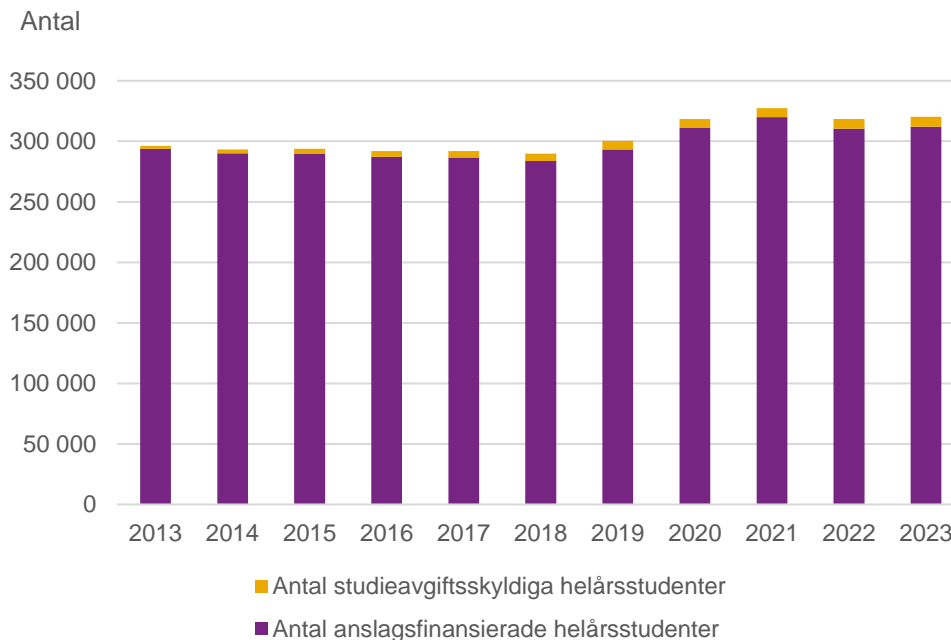
Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har sammanställt uppgifter från årsredovisningarna som de statliga lärosätena samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping har lämnat för 2023. Denna analys innehåller en uppföljning av omfattningen av utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt en översiktlig ekonomisk uppföljning som bygger på uppgifter ur lärosätenas resultat- och balansräkningar.

Den 18 april publiceras Universitetskanslersämbetets officiella statistik om högskolans ekonomi.

Uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Enligt årsredovisningarna fanns det 2023 totalt 320 100 helårsstudenter vid de 33 lärosäten som ingår i analysen. Det är en ökning med 1 700 helårsstudenter jämfört med 2022. Utbildningen på grundnivå och avancerad nivå finansieras huvudsakligen med statsanslag och till en mindre del av studieavgifter från avgiftsskyldiga studenter. Ökningen beror framförallt på att de anslagsfinansierade studenterna blev fler – under 2023 ökade antalet med 1 600 till totalt 312 000 helårsstudenter. Samtidigt ökade antalet studieavgiftsskyldiga studenter med drygt 100 till 8 100 helårsstudenter.

Figur 1. Totalt antal helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå vid statliga lärosäten samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping under perioden 2013–2023.



Utbildningsvolymen och takbeloppen

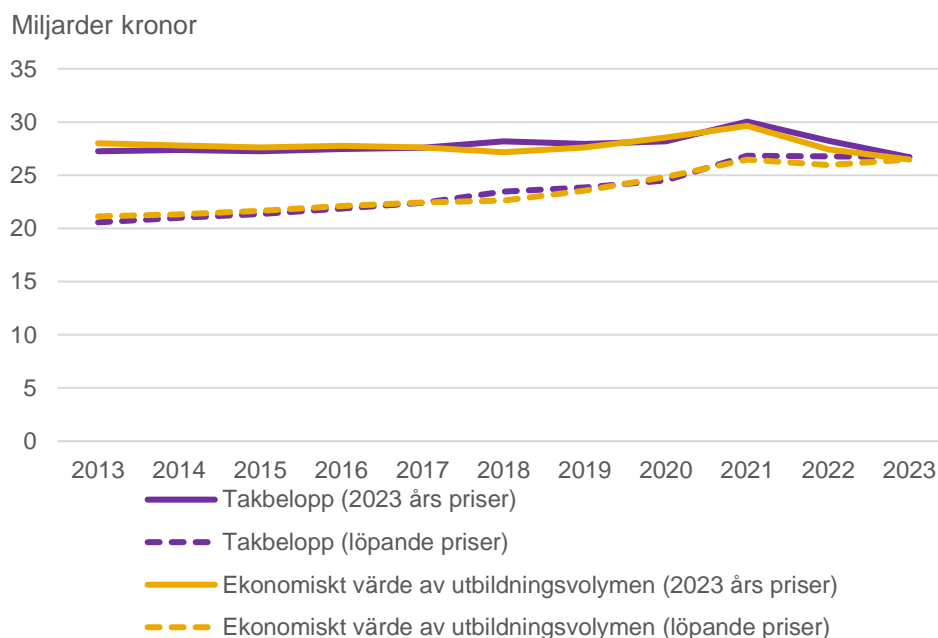
För de flesta lärosäten baseras statens ersättning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå på per capita-belopp för antalet registrerade studenter (omräknade till helårsstudenter) och deras studieprestationer i form av avklarade poäng på kurser (omräknade till helårsprestationer) inom olika utbildningsområden. Ett så kallat takbelopp anger den högsta ersättning som respektive lärosäte kan få i ramanslag under ett år. Takbeloppet sätter tillsammans med utbildningens sammansättning ramen för hur många studenter som anslaget räcker till att finansiera. Systemet med takbelopp omfattar 31 lärosäten. Här ingår de statliga universiteten och högskolorna med undantag för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan. Dessutom ingår de enskilda utbildningsanordnarna Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Utbildningsvolymen nådde inte upp till takbeloppen

De samlade takbeloppen för de 31 lärosäten som omfattas av systemet uppgick 2023 till 26,7 miljarder kronor. I detta ingår knappt 0,5 miljarder kronor (av totalt 3,1 miljarder under perioden 2021–2025) i det särskilda takbeloppet inom EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). För andra året i rad minskade lärosätenas takbelopp något i löpande priser – under 2023 berodde det framför allt på att en tillfällig utbyggnad av utbildning på avancerad nivå avslutades.

Utbildningsvolymens värde, det vill säga det ekonomiska värde som det samlade antalet helårsstudenter och helårsprestationer motsvarar, var 26,5 miljarder kronor under 2023. Det betyder att utbildningsvolymen inte nådde upp till lärosätenas samlade takbelopp under året. Den samlade underproduktionen var 0,2 miljarder.

Figur 2. Takbelopp och ekonomiskt värde av utbildningsvolymen (helårsstudenter och helårsprestationer) under perioden 2013–2023, miljarder kronor i löpande priser samt 2023 års priser (BNP-deflator).



Med överproduktion och underproduktion avses att lärosätet utbildar fler respektive färre studenter än de kan få ersättning för genom takbeloppet, som markerar den övre gränsen för ramanslaget. I resurstilldelningssystemet finns dock möjlighet för lärosätena att spara såväl outnyttjat takbelopp (anslagssparande) som ekonomiskt värde av helårsstudenter och helårsprestationer (överproduktion) mellan budgetåren. Det ger lärosätena möjligheter att balansera anslag mellan budgetåren och parera skillnader i studenternas efterfrågan på utbildning. Gränsen för högsta tillåtna anslagssparande är 10 procent av takbeloppen. För att ge lärosätena större utrymme att bygga ut sin utbildning under pandemin höjde regeringen från och med 2021 gränsen för upparbetad överproduktion till 15 procent av takbeloppen.

Drygt hälften av lärosätena hade underproduktion inom utbildningsverksamheten

Av de 31 lärosäten som omfattas av systemet med takbelopp fanns det överproduktion vid nio lärosäten och underproduktion vid 16 lärosäten. Vid fyra av dessa lärosäten var underproduktionen större än 4 procent av takbeloppet. Vid de resterande sex lärosätena låg utbildningsvolymens ekonomiska värde i nivå med takbeloppen (plus/minus 1 procent).

I början 2010-talet låg värdet av lärosätenas samlade utbildningsvolym över takbeloppen under flera år i rad. Intresset för högre utbildning hade ökat kraftigt under 2008–2009 i samband med den förra lågkonjunkturen och den situationen kvarstod sedan i flera år. Lärosätena kan dock inte överproducera i längden utan att få ersättning och de vidtog därför åtgärder för att anpassa utbildningens storlek till takbeloppen. År 2017 var utbildningsvolymen i nivå med takbeloppen och 2018 vände den tidigare överproduktionen till underproduktion.

Tillströmningen av studenter med anledning av pandemin och den försämrade arbetsmarknaden innebar åter en kraftig ökning av studieintresset och tillsammans överproducerade lärosätena på nytt under 2020, trots att staten sköt till medel för ökad utbildning. Under 2021 vände situationen återigen till underproduktion, bland annat till följd av de kraftiga tillskotten av anslagsmedel. Också under 2022 och 2023 underproducerade lärosätena.

Den största underproduktionen i absoluta tal hade Umeå universitet med 63 miljoner kronor. Lärosätet har haft svårt att helt fylla utbildningsplatserna i enlighet med tilldelad budget. I relativa tal hade Luleå tekniska universitet lägst produktion inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå i förhållande till tilldelat takbelopp.

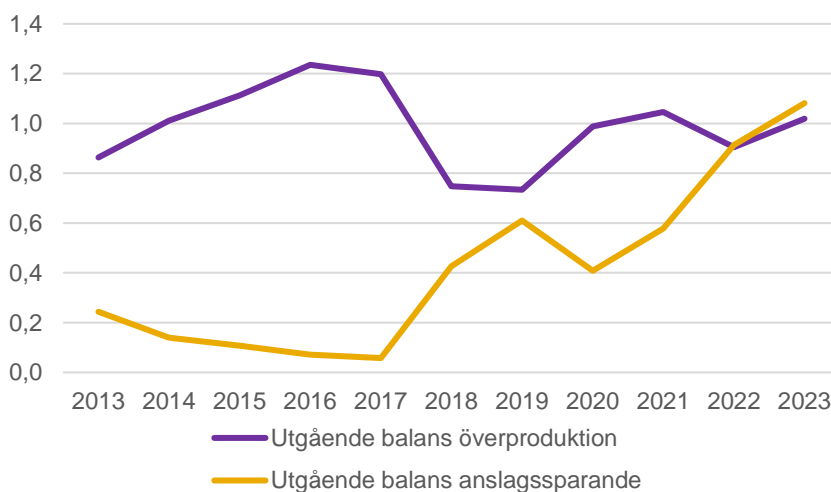
Den största överproduktionen hade Lunds universitet där utbildningsvolymen översteg takbeloppet med 65 miljoner kronor. Lunds universitet uppger att de haft fler studenter än planerat under 2023. Uppsala universitet underproducerade marginellt under 2022, men var 2023 ett av de lärosäten som hade störst överproduktion – 50 miljoner kronor. De uppger i sin årsredovisning att planeringsförutsättningarna försvåras när utbildningsuppdraget ändras med kort varsel mellan åren och utbyggnader beslutas under innevarande år.

Ökat anslagssparande och sparad överproduktion

Som redan nämnts har lärosätena möjlighet att spara såväl outnyttjat takbelopp (anslagssparande) som ekonomiskt värde av helårsstudenter och helårsprestationer som överstiger takbeloppet (överproduktion). Vid utgången av 2023 uppgick lärosätenas samlade anslagssparande till 1,1 miljarder kronor, medan den samlade överproduktionen var 1 miljard kronor. Det är framför allt universiteten som har anslagssparande, medan den sparade överproduktionen är jämnt fördelad mellan universitet och högskolor.

Figur 3. Utgående balans av anslagssparande respektive överproduktion under perioden 2013–2023, miljarder kronor i löpande priser.

Miljarder kronor



Flera av de underproducerande lärosätena hade sparad överproduktion sedan tidigare år, som nu kunde avräknas mot takbeloppen. De kunde alltså få ersättning för tidigare genomförd utbildning. Det gäller bland annat Högskolan Dalarna som gick från sparad överproduktion till anslagssparande under 2023. Mälardalens universitet underproducerade under 2023 men kunde räkna av hela takbeloppet tack vare sparad överproduktion.

För de underproducerade lärosätena som inte hade någon sparad överproduktion att ta av ökade i stället anslagssparandet. Fyra lärosäten var tvungna att betala tillbaka sammanlagt 74 miljoner kronor eftersom att deras anslagssparande översteg den tillåtna gränsen. Utfallet innebar att lärosätenas sammantagna anslagssparande ökade med drygt 168 miljoner kronor i löpande priser, från 913 till 1 082 miljoner kronor.

Två lärosäten hade vid utgången av 2023 en överproduktion över 15 procent av takbeloppet och hade därmed producerat utbildning för knappt 13 miljoner kronor som de inte får ersättning för. Drygt 10 miljoner kronor av dessa gällde Stockholms konstnärliga högskola. Under 2023 ökade den sparade överproduktionen med 114 miljoner kronor i löpande priser från 905 miljoner kronor till 1 019 miljoner kronor.

Anslagsfinansierade studenter

Antalet anslagsfinansierade helårsstudenter uppgick 2023 till totalt 312 000 vid de 33 lärosäten som omfattas av analysen. Det är 1 600 fler anslagsfinansierade helårsstudenter jämfört med föregående år. Antalet helårsstudenter har sjunkit sedan rekordåret 2021, men ligger på en fortsatt hög nivå i förhållande till perioden före pandemin (se figur 1).

Antalet anslagsfinansierade helårsstudenter ökade något 2023

Antalet anslagsfinansierade helårsstudenter har varierat under de senaste två decennierna, med historiskt höga nivåer 2010 i samband finanskrisen och under pandemiåren 2020 och 2021. Under 2022 minskade antalet helårsstudenter jämfört med 2021. Utifrån årsredovisningarna för 2023 ser vi nu en svag ökning.

Störst ökning av antalet anslagsfinansierade helårsstudenter fanns vid Lunds universitet (376), Kungl. Tekniska högskolan (360) och Malmö universitet (330). I relativa tal ökade antalet studenter mest vid Försvarshögskolan (8 procent), Blekinge tekniska högskola (7 procent) och Högskolan i Väst (6 procent). Enligt Lunds universitet gör det rådande konjunkturläget och en ökande arbetslöshet att söktrycket är fortsatt högt, samtidigt som storlekarna på årskullarna har ökat. Malmö universitet ser ett ökat intresse för universitetets distanskurser och fler helårsstudenter inom satsningen på livslångt lärande. Blekinge tekniska högskola, som sedan flera år arbetat strategiskt med den nationella studentrekryteringen, noterar ett högre söktryck 2023 jämfört med innan pandemin. Vid Högskolan i Väst är det framförallt antalet helårsstudenter på fristående kurser som har ökat.

Precis som 2021 och 2022 ökade Försvarshögskolans utbildning i omfattning 2023, både på grund av utbyggnaden av officersprogrammet och fler studenter inom andra program. Trots att fler sökte

och antogs till officersprogrammet jämfört med 2022 var antalet antagna dock lägre än Försvarsmaktens behov som angivits till 250 antagna studenter.

Störst minskning av antalet anslagsfinansierade helårsstudenter 2023 fanns vid Luleå tekniska universitet (-269), Karlstad universitet (-229), Högskolan i Skövde (-186) och Sveriges lantbruksuniversitet (-186), medan störst minskning i relativa tal fanns vid Gymnastik- och idrottshögskolan (-8 procent). Enligt Karlstads universitet har efterfrågan på utbildning minskat påtagligt jämfört med under pandemin, vilket inneburit en nedgång i antalet förstahandssökande och programnybörjare.

Studieavgiftsskyldiga studenter och intäkter från studieavgifter

Samtliga lärosäten i den här analysen hade studieavgiftsskyldiga studenter och intäkter av anmälnings- och studieavgifter under 2023. Det totala antalet studieavgiftsskyldiga helårsstudenter uppgick till drygt 8 100, vilket är en ökning med drygt 100 helårsstudenter jämfört med 2022.

Ökningen av studieavgiftsskyldiga helårsstudenter har planat ut

Studieavgifterna infördes höstterminen 2011 för inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz som inte deltar i ett utbytesprogram. I samband med att avgifterna infördes minskade de inresande studenterna från dessa länder kraftigt i antal. Men sedan dess har de betalande studenterna ökat stadigt i antal. Under perioden 2017–2019 ökade antalet betalande studenter för lärosätena i den här analysen med omkring 15 procent årligen. De senaste åren har ökningen dock planat ut. I och med pandemin minskade den internationella studenttrörligheten och under 2020 och 2021 sjönk ökningstakten till 5 respektive 1 procent, vilket sedan följdes av en ökning med 5 procent under 2022. Den senaste ökningen om drygt 100 helårsstudenter 2023 motsvarar 2 procent. Det är den näst lägsta procentuella ökningen mellan två år sedan studieavgifterna infördes 2011.

Förändringar i utbildningsutbud och migrationsregler påverkade antalet studieavgiftsskyldiga helårsstudenter

Storleken på den studieavgiftsfinansierade verksamheten varierar stort mellan olika lärosäten och utvecklingen i antal studieavgiftsskyldiga studenter under 2023 skiljer sig mellan lärosätena. Vid drygt hälften av lärosätena ökade antalet helårsstudenter jämfört med 2022, samtidigt som antalet minskade vid drygt en tredjedel. Några lärosäten hänvisar till ändringar i utbildningsutbudet som anledning till förändringen. Blekinge tekniska högskola, där antalet studieavgiftsskyldiga helårsstudenter minskade jämfört med 2022, hade färre program med internationell antagning än tidigare. Linnéuniversitetet, där de betalande studenterna också blivit färre, uppger att ett förändrat kursutbud kan ha minskat urvalet av kurser för inresande studenter. Stockholms universitet har istället satsat på fler masterprogram med internationell rekrytering, och var också det lärosäte där antalet betalande helårsstudenter ökade mest 2023.

Flera lärosäten kommenterar i sina årsredovisningar att det förekommer att studieavgiftsskyldiga studenter som antagits till utbildningar har tvingats avstå studiestart då de inte fått uppehållstillstånd. Ofta har det handlat om att besked om uppehållstillstånd har dröjt så länge att det varit för sent att

påbörja studierna. Detta har försvårat lärosätenas planering och medfört en ökad administrativ börda.

Även Migrationsverket nya passkrav inom processen för uppehållstillstånd som infördes i november 2022 har haft konsekvenser för lärosätenas rekrytering av internationella studenter. Reglerna innebär att personer som lämnar in, eller redan har en öppen ansökan om uppehållstillstånd, måste besöka en svensk ambassad eller generalkonsulat för att visa upp sitt pass. Det har gjort det dyrare och svårare för inresande studenter från tredje land.

Några lärosäten har under 2023 medverkat i den samverkansgrupp som startats av Migrationsverket och Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). Gruppen ska genomföra åtgärder som motverkar missbruket av uppehållstillstånd för studier, men samtidigt också förenkla för seriösa studenter. Man har bland annat diskuterat lösningar för att korta handläggningstiderna.

Stängd ambassad gav färre studenter från Pakistan

Flera lärosäten hade färre studenter från Pakistan 2023 jämfört med tidigare år. I och med att den svenska ambassaden i Islamabad stängde för besökare under 2023 kunde få antagna studenter från Pakistan få uppehållstillstånd i tid till studiestarten. På Blekinge tekniska högskola och Linköpings universitet kunde de flesta som antagits därför inte påbörja sina studier. Kungl. Tekniska högskolan menar att lösningen där studenterna hänvisades till Sveriges ambassad i Etiopien kom för sent, och att de studenter från Pakistan som behövde uppehållstillstånd därför uteblev från sina studier. Problemet drabbade även studenter som antagits till Stockholms universitet, Högskolan i Halmstad och Högskolan i Borås.

En dryg miljard i samlade intäkter från anmälning- och studieavgifter

Under 2023 uppgick lärosätenas samlade intäkter av anmälning- och studieavgifter från betalande studenter till knappt 1,1 miljarder kronor, vilket är en ökning med drygt 50 miljoner kronor jämfört med föregående år. Studieavgifternas andel av de totala intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (avräknade anslag plus studieavgifter) uppgick 2023 till 3,9 procent. Störst intäkter av studieavgifter 2023 hade Kungl. Tekniska högskolan och Lunds universitet (158 miljoner) följt av Uppsala universitet (145 miljoner). Vid några lärosäten med omfattande studieavgiftsbelagd utbildning är avgifternas andel av intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå särskilt hög. Högst andelar fanns hos Kungl. Tekniska högskolan (11 procent), Chalmers tekniska högskola (9 procent) och Blekinge tekniska högskola (8 procent), vilket också var fallet 2022.

Översiktlig ekonomisk uppföljning

Från lärosätenas ekonomiska redovisningar har vi också sammanställt vissa uppgifter ur resultaträkningar och balansräkningar för översiktlig ekonomisk uppföljning. Medan föregående diskussion har behandlat utbildning på grundnivå och avancerad nivå, omfattar den ekonomiska uppföljningen nedan hela lärosätenas verksamhet, det vill säga även forskning och utbildning på forskarnivå.

Totala kostnader för verksamheten

År 2023 uppgick de totala kostnaderna för verksamheten vid de lärosäten som omfattas av analysen till 87,7 miljarder kronor. Det är 4,7 miljarder kronor mer i löpande priser jämfört med 2022 och motsvarar en ökning på knappt 6 procent.

Det är betydande skillnader i storlek mellan lärosätena. Lunds universitet är det största lärosätet med totala kostnader på 10 miljarder kronor. Därefter följer Uppsala universitet med kostnader på knappt 9 miljarder kronor samt Karolinska institutet och Göteborgs universitet med kostnader på omkring 8 miljarder kronor. Störst bland högskolorna är Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Södertörns högskola och Högskolan i Borås som har kostnader omkring 1 miljard kronor. Minst bland lärosätena är de konstnärliga högskolorna samt Gymnastik- och idrottshögskolan, med kostnader mellan omkring 100 och 300 miljoner kronor.

Ökade kostnader för i princip alla lärosäten

För alla lärosäten utom ett ökade kostnaderna jämfört med föregående år. För två tredjedelar av lärosätena ökade kostnaderna med mer än 5 procent. Störst var ökningarna vid Försvarshögskolan (11 procent), Mälardalens universitet (11 procent), Stockholms konstnärliga högskola (9 procent), Högskolan i Halmstad (9 procent), Södertörns högskola (9 procent) och Gymnastik- och idrottshögskolan (9 procent). Kungl. Konsthögskolan var det enda lärosäte vars kostnader minskade under 2023.

Att lärosätenas kostnader ökade beror på flera faktorer. Inflationen och de generella prisökningarna i samhället har påverkat lärosätenas ekonomi. Flera lärosäten nämner i sina årsredovisningar att lokalkostnaderna ökat till följd av en hög indexuppräknings av lokalhyrorna. Vid Uppsala universitet ökade lokalkostnaderna med 10 procent under 2023. Med anledning av det beslutade Uppsala universitet om ett tillfälligt tak för ökade internhyresnivåer i verksamheten.

En del av kostnadsökningen är samtidigt kopplad till att lärosätenas verksamhet har växt under året. Den största kostnadsökningen vid Mälardalens universitet avsåg personalkostnader och var enligt lärosätet väntad i och med expansionen som lärosätet befinner sig i som nytt universitet. Under året rekryterade Mälardalens universitet dubbelt så många doktorander som föregående år. Vid Högskolan i Halmstad ökade kostnaderna också som en följd av strategiska satsningar genom myndighetskapitalet. Till exempel har myndighetskapitalet använts för en kompetensutvecklingsinsats för adjunkter och investeringar i IT-infrastruktur.

Den största kostnadsposten för lärosätena är personalkostnader. Under 2023 ökade personalkostnaderna delvis för att löneökningarna var högre än året innan. De övriga driftkostnaderna ökade för många lärosäten. År 2023 var det första året efter pandemin som inte var påverkat alls av olika restriktioner och flera lärosäten hade ökade kostnader för tjänsteresor och konferenser jämfört med 2022. De stigande räntesatserna bidrog till att de finansiella kostnaderna ökade för många lärosäten. Mälardalens universitet skriver i sin årsredovisning att räntekostnaderna ökade under 2023 trots att storleken på lånen minskade under året. Även den försämrade växelkursen för kronan påverkade de övriga driftkostnaderna hos lärosätena.

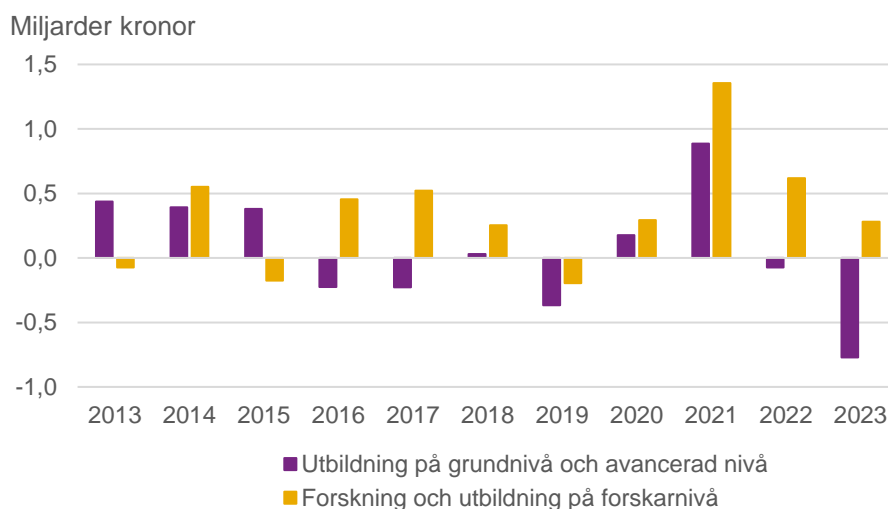
Ekonomiskt resultat

De 33 lärosäten som ingår i analysen redovisade tillsammans ett negativt ekonomiskt resultat (årets kapitalförändring) på 0,5 miljarder kronor för 2023. Det motsvarar 0,6 procent av omsättningen (kostnaderna). Det negativa resultatet är en följd av ett underskott på 0,8 miljarder kronor inom verksamhetsområdet utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Inom forskning och utbildning på forskarnivå redovisade lärosätena ett positivt resultat på 0,3 miljarder kronor.

Många lärosäten redovisade negativa resultat inom utbildning

Tre fjärdedelar av alla lärosäten gjorde negativa resultat inom utbildningsverksamheten. Inom forskning och utbildning på forskarnivå redovisade en tredjedel av lärosätena negativa resultat. Samtliga lärosäten som redovisade positivt resultat inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå redovisade samtidigt ett överskott inom verksamhetsområdet forskning och utbildning på forskarnivå.

Figur 4. Ekonomiskt resultat (årets kapitalförändring) under perioden 2013–2023 uppdelat på verksamhetsområdena utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå för de 33 lärosäten som ingår i analysen, miljarder kronor i löpande priser.



Storleksskillnaderna mellan lärosätena framgår tydligt när det ekonomiska utfallet av verksamheten jämförs. De stora universiteten kan redovisa överskott och underskott som i storlek motsvarar

kostnaden för stora delar av verksamheten vid några av de mindre högskolorna. Störst överskott uppvisade Karolinska institutet – drygt 250 miljoner kronor – till följd av överskott inom forskningsverksamheten. Chalmers tekniska högskola gick med drygt 60 miljoner kronor i överskott jämt fördelat mellan utbildnings- och forskningsverksamheten. Södertörns högskola redovisade ett överskott på drygt 30 miljoner kronor. Kungl. Tekniska högskolan uppvisade för andra året i rad det största negativa resultatet – knappt 260 miljoner kronor. Både utbildnings- och forskningsverksamheten gick med underskott. Detsamma gällde för Umeå universitet och Uppsala universitet som båda uppvisade negativa resultat på mer än 140 miljoner kronor.

Det är framförallt de stora kostnadsökningarna som gjort att lärosätena uppvisar ett underskott. För vissa lärosäten har även intäkterna minskat. Flera lärosäten uppger att de har vidtagit och kommer behöva vidta åtgärder för att få en ekonomi i balans. Kungl. Tekniska högskolan genomförde under 2023 ett omfattande arbete för att sänka kostnaderna, bland annat har beslut tagits om att flytta lärosätets campus från Södertälje och Kista. Stiftelsen Högskolan i Jönköping uppger att de även framöver behöver göra besparingar och kostnadsminskningar för att lärosätet ska få en ekonomi i balans inom de närmaste åren.

Balanserad kapitalförändring och oförbrukade bidrag

Sammantaget uppgick den balanserade kapitalförändringen vid de 33 lärosäten som omfattas av analysen till 15,9 miljarder kronor vid utgången av 2023. De statliga lärosätena redovisar balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde. Den balanserade kapitalförändringen uppgick för dessa till 6,0 miljarder kronor inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå och till 8,7 miljarder inom forskning och utbildning på forskarnivå.

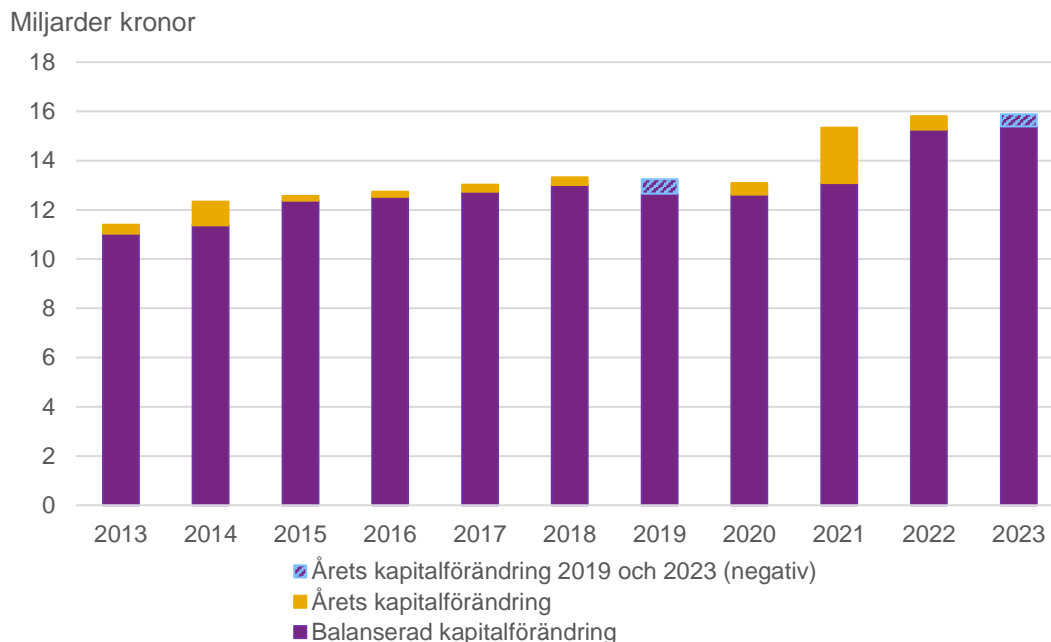
Skattat myndighetskapital minskade med 0,4 miljarder kronor

Den balanserade kapitalförändringen och årets kapitalförändring utgör tillsammans huvuddelen av lärosätenas myndighetskapital. I myndighetskapitalet kan också ingå resultatandelar från hel- eller delägda bolag och vid flera lärosäten finns statskapital och donationskapital. Det handlar dock i de flesta fall om mindre belopp.

En summering av den balanserade kapitalförändringen och årets kapitalförändring ger därför en god grund för jämförelser mellan lärosäten (se tabell 3). I figur 5 visas en skattning av myndighetskapitalet – balanserad kapitalförändring plus årets kapitalförändring – för de 33 lärosäten som ingår i denna analys.

Som en följd av lärosätenas samlade underskott minskade det skattade myndighetskapitalet under 2023. Det uppgick vid utgången av 2023 till 15,4 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,4 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Figur 5. Skattat myndighetskapital (balanserad kapitalförändring plus årets kapitalförändring) under perioden 2013–2023, totalt alla 33 lärosäten i analysen, miljarder kronor i löpande priser.*



*Under 2019 och 2023 var årets kapitalförändring negativ. Det innebär att det skattade myndighetskapitalet minskade. I figuren visar vi det genom att minska den balanserade kapitalförändringen med årets kapitalförändring. Skattat myndighetskapital för 2019 och 2023 motsvaras av de helt lila delarna av staplarna.

Fortsatt ökning av oförbrukade bidrag

Bidrag som betalats in till lärosätena från externa finansiärer, men som ännu inte har omsatts i verksamhet, redovisas i balansräkningen som oförbrukade bidrag. De oförbrukade bidragen uppgick vid utgången av 2023 till 26,4 miljarder kronor, vilket är en ökning med 1,3 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Tabell 1. Takbelopp och utfall inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2023 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		
	Takbelopp mkr	Utfall totalt mkr	Utfall % av takbelopp
<i>Universitet</i>			
Uppsala universitet	2 028	2 078	102%
Lunds universitet	2 350	2 416	103%
Göteborgs universitet	2 380	2 373	100%
Stockholms universitet	1 965	1 933	98%
Umeå universitet	1 593	1 530	96%
Linköpings universitet	1 745	1 722	99%
Karolinska institutet	802	785	98%
Kungl. Tekniska högskolan	1 327	1 271	96%
Chalmers tekniska högskola	1 031	1 037	101%
Luleå tekniska universitet	761	705	93%
Sveriges lantbruksuniversitet*
Karlstads universitet	775	776	100%
Linnéuniversitetet	1 205	1 234	102%
Örebro universitet	900	882	98%
Mittuniversitetet	638	650	102%
Malmö universitet	1 079	1 046	97%
Mälardalens universitet	696	668	96%
<i>Högskolor</i>			
Blekinge tekniska högskola	286	291	102%
Försvärshögskolan*
Gymnastik- och idrottshögskolan	125	119	95%
Högskolan i Borås	570	573	101%
Högskolan Dalarna	488	454	93%
Högskolan i Gävle	528	518	98%
Högskolan i Halmstad	462	452	98%
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	629	625	99%
Högskolan Kristianstad	456	448	98%
Högskolan i Skövde	354	349	99%
Högskolan Väst	426	423	99%
Södertörns högskola	481	488	101%
<i>Konstnärliga högskolor</i>			
Konstfack	183	186	102%
Kungl. Konsthögskolan	71	72	101%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	147	143	97%
Stockholms konstnärliga högskola	219	229	104%
Totalt	26 698	26 474	99%

*Sveriges lantbruksuniversitet och Försvärshögskolan ingår inte i takbeloppssystemet.

Tabell 2. Antal anslagsfinansierade och studieavgiftsskyldiga helårsstudenter enligt lärosätens årsredovisningar.

Lärosäte	Antal anslagsfinansierade helårsstudenter				Antal studieavgiftsskyldiga helårsstudenter		
	2022	2023	Förändring		2022	2023	Förändring
	Antal	Antal	Antal	%	Antal	Antal	Antal
<i>Universitet</i>							
Uppsala universitet	27 164	27 155	-9	0%	1 069	1 071	2
Lunds universitet	27 714	28 090	376	1%	1 151	1 192	41
Göteborgs universitet	27 318	27 177	-141	-1%	500	479	-21
Stockholms universitet	28 751	28 915	164	1%	427	525	98
Umeå universitet	17 184	17 070	-114	-1%	194	220	26
Linköpings universitet	18 579	18 884	306	2%	328	327	-1
Karolinska institutet	6 364	6 428	64	1%	173	205	32
Kungl. Tekniska högskolan	12 543	12 903	360	3%	1 037	1 052	15
Chalmers tekniska högskola	9 918	10 063	145	1%	677	710	33
Luleå tekniska universitet	7 799	7 530	-269	-3%	80	75	-5
Sveriges lantbruksuniversitet	4 393	4 207	-186	-4%	140	153	13
Karlstads universitet	9 594	9 365	-229	-2%	15	12	-3
Linnéuniversitetet	15 218	15 307	89	1%	422	336	-86
Örebro universitet	9 436	9 669	233	2%	28	30	2
Mittuniversitetet	7 919	8 046	127	2%	22	28	6
Malmö universitet	12 482	12 812	330	3%	180	180	0
Mälardalens universitet	7 853	7 671	-182	-2%	80	75	-5
<i>Högskolor</i>							
Blekinge tekniska högskola	2 769	2 973	204	7%	292	257	-35
Försvvarshögskolan	1 105	1 198	93	8%	4	7	3
Gymnastik- och idrottshögskolan	835	768	-67	-8%	0	1	1
Högskolan i Borås	6 522	6 488	-34	-1%	40	44	4
Högskolan Dalarna	5 731	5 751	20	0%	116	88	-28
Högskolan i Gävle	6 371	6 480	109	2%	69	40	-29
Högskolan i Halmstad	5 533	5 550	17	0%	270	273	3
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	7 488	7 529	41	1%	358	353	-5
Högskolan Kristianstad	5 435	5 347	-88	-2%	33	39	6
Högskolan i Skövde	4 068	3 882	-186	-5%	132	151	19
Högskolan Väst	4 939	5 254	315	6%	119	156	37
Södertörns högskola	7 351	7 471	120	2%	40	38	-2
<i>Konstnärliga högskolor</i>							
Konstfack	682	679	-3	0%	9	9	1
Kungl. Konsthögskolan	215	215	0	0%	2	2	0
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	658	679	21	3%	2	3	0
Stockholms konstnärliga högskola	456	456	0	0%	3	3	0
Totalt	310 387	312 012	1 625	1%	8 012	8 133	121

Tabell 3. Ekonomiskt resultat 2023 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Lärosätet totalt		
	Resultat 2023 mkr	Balanserad kapitalförändring mkr	Totala kostnader mkr
<i>Universitet</i>			
Uppsala universitet	-141	859	8 523
Lunds universitet	17	2 001	10 350
Göteborgs universitet	-29	1 553	7 839
Stockholms universitet	-60	678	6 189
Umeå universitet	-186	981	5 344
Linköpings universitet	19	1 177	4 921
Karolinska institutet	255	1 898	8 145
Kungl. Tekniska högskolan	-258	711	5 742
Chalmers tekniska högskola	62	870	4 190
Luleå tekniska universitet	-50	691	2 036
Sveriges lantbruksuniversitet	-9	699	4 390
Karlstads universitet	-16	238	1 394
Linnéuniversitetet	28	343	2 338
Örebro universitet	-39	249	1 734
Mittuniversitetet	20	382	1 183
Malmö universitet	-29	312	2 087
Mälardalens universitet	5	533	1 328
<i>Högskolor</i>			
Blekinge tekniska högskola	-13	94	582
Försvarshögskolan	-14	69	757
Gymnastik- och idrottshögskolan	3	40	223
Högskolan i Borås	-36	121	1 000
Högskolan Dalarna	-15	60	782
Högskolan i Gävle	-11	126	780
Högskolan i Halmstad	-19	146	785
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	-4	305	1 169
Högskolan Kristianstad	31	188	647
Högskolan i Skövde	-18	93	583
Högskolan Väst	-19	115	738
Södertörns högskola	33	193	1 097
<i>Konstnärliga högskolor</i>			
Konstfack	1	26	224
Kungl. Konsthögskolan	-2	7	95
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	-5	52	226
Stockholms konstnärliga högskola	5	68	299
Totalt	-494	15 880	87 722

Tabell 4A. Balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde 2023 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde	
	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå mnkr	Forskning och utbildning på forskarnivå mnkr
<i>Universitet</i>		
Uppsala universitet	251	608
Lunds universitet	595	1 406
Göteborgs universitet	568	985
Stockholms universitet	582	96
Umeå universitet	469	512
Linköpings universitet	440	737
Karolinska institutet	224	1 674
Kungl. Tekniska högskolan	-140	851
Chalmers tekniska högskola*
Luleå tekniska universitet	383	308
Sveriges lantbruksuniversitet	115	528
Karlstads universitet	129	109
Linnéuniversitetet	310	34
Örebro universitet	170	79
Mittuniversitetet	177	205
Malmö universitet	186	126
Mälardalens universitet	336	197
<i>Högskolor</i>		
Blekinge tekniska högskola	98	-3
Försvarshögskolan	51	18
Gymnastik- och idrottshögskolan	28	12
Högskolan i Borås	207	-86
Högskolan Dalarna	21	39
Högskolan i Gävle	103	23
Högskolan i Halmstad	149	-4
Stiftelsen Högskolan i Jönköping*
Högskolan Kristianstad	126	62
Högskolan i Skövde	99	-6
Högskolan Väst	130	-15
Södertörns högskola	81	112
<i>Konstnärliga högskolor</i>		
Konstfack	21	5
Kungl. Konsthögskolan	4	3
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	29	23
Stockholms konstnärliga högskola	48	20
Totalt	5 994	8 656

*Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping redovisar inte balanserad kapitalförändring per verksamhetsområde.

Tabell 4B. Årets kapitalförändring per verksamhetsområde 2023 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Årets kapitalförändring per verksamhetsområde	
	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå mnkr	Forskning och utbildning på forskarnivå mnkr
<i>Universitet</i>		
Uppsala universitet	-102	-39
Lunds universitet	-105	122
Göteborgs universitet	-17	-12
Stockholms universitet	-102	42
Umeå universitet	-79	-107
Linköpings universitet	1	18
Karolinska institutet	-23	278
Kungl. Tekniska högskolan	-137	-121
Chalmers tekniska högskola	35	28
Luleå tekniska universitet	-20	-30
Sveriges lantbruksuniversitet	-3	-3
Karlstads universitet	-20	4
Linnéuniversitetet	15	12
Örebro universitet	-42	3
Mittuniversitetet	19	1
Malmö universitet	-34	5
Mälardalens universitet	-27	32
<i>Högskolor</i>		
Blekinge tekniska högskola	-13	0
Försvarshögskolan	-15	0
Gymnastik- och idrottshögskolan	0	3
Högskolan i Borås	-51	15
Högskolan Dalarna	-3	-12
Högskolan i Gävle	-22	11
Högskolan i Halmstad	-2	-17
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	-9	6
Högskolan Kristianstad	26	5
Högskolan i Skövde	-31	13
Högskolan Väst	-15	-4
Södertörns högskola	10	23
<i>Konstnärliga högskolor</i>		
Konstfack	0	2
Kungl. Konsthögskolan	-3	1
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	-4	-1
Stockholms konstnärliga högskola	2	3
Totalt	-771	281

Tabell 5. Intäkter av studieavgifter 2023 enligt lärosätenas årsredovisningar.

Lärosäte	Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter		
	Intäkter 2023 mkr	Studieavgifternas andel av totala intäkter till utbildning på grundnivå och avancerad nivå**	Genomsnittlig studieavgift tkr
<i>Universitet</i>			
Uppsala universitet	145,3	6,7%	136
Lunds universitet	157,7	6,3%	132
Göteborgs universitet	62,0	2,5%	129
Stockholms universitet	60,2	3,0%	115
Umeå universitet	33,2	2,1%	151
Linköpings universitet	38,3	2,2%	117
Karolinska institutet	41,5	5,0%	203
Kungl. Tekniska högskolan	158,0	10,9%	150
Chalmers tekniska högskola	104,1	9,1%	147
Luleå tekniska universitet	7,2	1,0%	96
Sveriges lantbruksuniversitet*	22,6	..	148
Karlstads universitet	1,3	0,2%	104
Linnéuniversitetet	46,2	3,7%	138
Örebro universitet	3,9	0,4%	129
Mittuniversitetet	2,8	0,4%	100
Malmö universitet	18,1	1,7%	101
Mälardalens universitet	9,9	1,4%	132
<i>Högskolor</i>			
Blekinge tekniska högskola	24,8	7,8%	97
Försvarshögskolan*	0,8	..	113
Gymnastik- och idrottshögskolan	0,1	0,1%	194
Högskolan i Borås	4,3	0,8%	98
Högskolan Dalarna	11,9	2,4%	136
Högskolan i Gävle	4,6	0,9%	116
Högskolan i Halmstad	37,9	7,6%	139
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	41,5	6,2%	118
Högskolan Kristianstad	5,3	1,2%	137
Högskolan i Skövde	20,7	5,5%	137
Högskolan Väst	17,1	3,9%	109
Södertörns högskola	3,4	0,7%	89
<i>Konstnärliga högskolor</i>			
Konstfack	3,0	1,6%	334
Kungl. Konsthögskolan	0,0	0,0%	4
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	1,0	0,7%	392
Stockholms konstnärliga högskola	1,3	0,6%	479
Totalt	1090,1	3,9%	134

* Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan ingår inte i takbeloppssystemet.

**Intäkterna till utbildning på grundnivå och avancerad nivå räknas här som avräknade anslag plus studieavgifterna.